

In het verborgene

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra
Regenboogkerk Hilversum

Oproep tot vasten: Jesaja 58, 1-10
Schriftlezing: Matteüs 6, 1-4

Overdenking

De bijbelse oproep tot zinvol vasten gaat gepaard met de opdracht rechtvaardig te handelen. Dat is iets anders, hoe goed ook bedoeld, dan niet eten of drinken of snoepen omwille van je *eigen* gezondheid. Vasten waar God blij mee kan zijn, is ook principieel, geen zaak van uitgestreken gezichten en vertoningen voor andere mensen of iets doen omdat de club waar jij bij wilt horen het nu eenmaal doet. Wij gaan elkaar de maat niet nemen. Het is iets van jou en het gaat om jouw focus en om het verlangen van een God die uitziet naar wat jij gaat doen. In het verborgene wordt het verschil gemaakt. Maar waar vinden wij de creativiteit om hier vandaag iets van waarde mee te doen en een periode als de Veertigdagen te markeren als een betekenisvolle voorbereidingstijd?

Mij helpt het concentreren bij een kaars, een kleine icoon, een kruisje, een glaasje water en een stukje brood. Het icoontje van de drie gasten van Abraham (Genesis 18) is nog van mijn vader geweest. Ik kan er lang naar kijken. Ik zie gastvrijheid, evenwicht, contact tussen God en mensen, openbaring, naastenliefde.

Velen zullen het idee hebben door corona eigenlijk al een jaar lang een onvrijwillige soberheid te betrachten. Voor onze tijd is typerend dat mensen het feesten in coronatijd vreselijk missen, maar vergeten zijn hoe vasten geestelijk werkt. Dat er dit jaar geen carnaval gevierd kan worden, wordt door velen als een ramp bij een ramp ervaren. Dat de waarde van het tijdelijk afzien van allerlei lekkernijen in onze cultuur allang verloren is gegaan, wordt daarbij doorgaans vergeten. Het verband met het Paasfeest, dat zonder Veertigdagen en een Stille Week, zijn kracht verliest, is aan weinigen bekend.

Zonder wie dan ook de les te willen lezen, want ik ben zelf ook niet goed in vasten, besef ik wel dat het een niet losstaat van het ander en dat vasten zonder basis een heidense opgave is en het feest van de opstanding zonder het reliëf van de voorbereidingstijd niet vanuit de diepte kan worden gevierd.

In de bijbel wordt het verband gelegd tussen zinvol vasten en concreet en in het klein persoonlijk gerechtigheid betrachten. Het bewust beleven van een tijd als de Veertigdagen en rust kunnen nemen, ophouden jezelf en anderen op te jagen in een dwingend tempo, en het afzien van het aangaan van conflicten... door dat allemaal te doen, zegt het profetenboek Jesaja, komt er kracht vrij tot bevrijding, er komt kracht en bereidheid om voedsel te delen, er komt kracht en creativiteit om de naakten te kleden en in het algemeen, er komt energie om je om anderen in je omgeving, die het minder hebben getroffen dan jij, te bekommeren. De zorg om hun welzijn houdt je bezig.

In het verborgene vraag je je af waar God blij mee zou kunnen zijn. Terwijl je je aandacht niet laat afleiden, maar concentreert op wat er wezenlijk toe doet, ga je het doen, zonder dat je dit krampachtig nastreefde.

Sulpicius Severus was de biograaf van Sint Maarten. Voor hem was Maarten het grote voorbeeld.¹ Dat hij de helft van zijn eigen kleed aan een bedelaar gaf is een veel verteld verhaal. Het heeft miljoenen geïnspireerd, terwijl Maarten, toen het gebeurde, daar ga ik van uit, met het effect op andere mensen helemaal niet bezig was. De soldaat die hij was handelde in een impuls, die werd gevoed door zijn diepe en langdurig gekoesterde verlangen om te doen wat God van hem vroeg. Het verhaal heeft een belangrijke kern. Het omzien naar de medemens kost je iets wezenlijks van jezelf, tijd energie, moeite, persoonlijke aandacht, maar dat is geen strijd. Je handelt vanuit een diep verlangen dat je tot een gerichtheid brengt op het moment dat het erop aankomt. Dat lijkt de belangrijkste boodschap. Echt omzien naar een ander doe je niet met het doel er zelf beter van te worden. Maar de Godsvraag hangt er direct mee samen, wat het antwoord is op ellende en nood dat door mensen, lees: door niemand anders dat jou, wordt gegeven.

Zegenbede

Moge Gods Geest jullie steeds nabij zijn,
op al jullie wegen, moge de Heer je ingang en je uitgang bewaren, van nu aan tot in eeuwigheid.
Amen.

¹ Sulpicius Severus, *Vita Sancti Martini*.